

Vastaus valtuustoaloitteeseen / Liikunta- ja kulttuurisetelin käyttöönoton selvittäminen

Yhteisölautakunta 13.02.2025 § 14

Valmistelija liikunta- ja nuorisopäällikkö Olli Alamäki, kulttuuripäällikkö Kiti Mäkinen, vt. yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä

Valtuutettu Antti Kiiveri on jättänyt 9 valtuutetun tai varavaltuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen liikunta- ja kulttuurisetelin käyttöönotosta 12.6. Valtuustoaloitteessa allekirjoittaneet esittävät, että:

- 1) Aloitteessa selvitetään kunnan ylläpitämien kulttuuri- ja liikuntatoimitilojen kustannukset, henkilöstö-, huolto- ja energiakustannukset, alihankintasopimukset sekä avustukset. Aloitteen allekirjoittaneet haluavat tietää, kuinka paljon eri harrastajat ja toimijat saavat suoraa ja epäsuoraa taloudellista tukea esimerkiksi tilasubventioiden perusteella. Aloitteen allekirjoittaneiden mukaan tarkastelu tulee toteuttaa vuosien 2018–2023 perusteella.
- 2) Selvityksessä tulisi kartoittaa liikunta- ja kulttuuripalvelusetelin käyttö Suomessa ja tuoda esille kokemuksia ja käytännön toimintaa.
- 3) Allekirjoittaneet esittävät, että palveluseteli takaisi tasavertaiset lähtökohdat palveluntuottajille tuottaa palvelua sekä perheille ja yksilöille hakeutua yksilöllisiin kiinnostaviin harrastuksiin.

Kustannukset, käyttöaste ja avustukset

Lempäälän kunnan yhteisöpalveluiden hallinnoimien tilojen hinnastossa on tällä hetkellä neljä kategoriaa, joiden mukaan varauksen hinta muodostuu. Hinta ja subvention määrä vaihtelee saleittain ja toimijan ja kohderyhmän mukaan. Tilojen tarkkojen käyttäjämäärien selvittäminen on haastavaa, koska tiloja käyttävät suurelta osin seurakunnat. Seurojen vuoroilla on harrastajia vuorosta riippuen yksittäisistä käyttäjistä useisiin kymmeniin käyttäjiin. Liikunta- ja kulttuuritiloja käyttävät myös yksityiset ja yritykset, joiden käytöstä ei saada osallistujamääriä.

Tilojen käyttöaste vaihtelee tilasta ja sen sijainnista riippuen. Vähäisimmällä käytöllä olevien liikuntatilojen varaus- ja käyttöaste vaihtelee noin 20–25 % välillä, kun taas suosituimpien tilojen käyttöaste on lähes 90 %. Esimerkiksi vuonna 2023 tuloja on saatu noin 120 000 €. Näistä vähintään 75 % on subventoitavia varauksia, joten ilman subventiota samalla varausmäärällä tuloja voisi olla 170 000–220 000 €.

Voimassa olevan päätöksen mukaan subventiot vaihtelevat toimijasta, toiminnan kohderyhmästä ja salista riippuen. Kokonaisuudessa liikuntatiloihin ja -alueisiin liittyvistä menoista, tuloista ja tilasubventioista voidaan todeta, että liikuntapalveluiden liikuntatilavuokrista saadut tulot kattavat alle 10 % (noin 8 %) tiloista koituvista kustannuksista. Avustuksia on maksettu Lempäälän kunnan liikuntatoimijoille esitettyjen vuosien aikana seuraavasti: 2018 83 000 €, 2019 89 000 €, 2020 90 000 €, 2021 90 000 €, 2022 90 000 €, 2023 86 900 €. Yhteensä liikunnan avustuksina tarkastelujaksolla on jaettu 528 900 €.

Lasten ja nuorten vuorojen subventoimattomuus voisi aiheuttaa merkittävän muutoksen toiminnassa, kun seurojen edellytykset järjestää

toimintaa vaatisivat enemmän omarahoitusta ja tästä johtuen olisivat hinnoiltaan jopa kolminkertaisia.

Valtuustoaloitteen ensimmäisen osan vastauksen laatiminen edellyttäisi käytännössä jokaisen varauksen läpikäymistä. Tilasubventioiden selvittämisessä saatuja tuloja tulisi peilata siihen, mikä on kunkin vuoden varausmäärällä mahdollinen maksimaalinen tulo. Potentiaalisen maksimaalisen tulon selvittäminen tarkoittaisi, että kultakin vuodelta käydään läpi myönnetty salivuorot, tarkastetaan paljonko varaukset kustantavat ja tutkitaan sekä miten varauksia on subventoitu.

Liikunta- ja kulttuuripalveluseteli

Liikunta- ja kulttuuripalveluissa tehtyjen selvitysten mukaan liikunta- ja kulttuuriseteliä yhdistettynä konseptina ei löydy Suomesta. Kurikka on tiedonhaun perusteella ainoa kunta, jossa on käytössä liikuntapalveluseteli yli 65-vuotiaille. Kurikassa 9 euron arvoinen palveluseteli voidaan myöntää hakemuksella kaksi kertaa vuodessa, jolloin hakijalla on mahdollisuus saada kaikkiaan yhteensä 80 palveluseteliä. Tällöin palvelusetelin arvo voi olla vuodessa maksimissaan 720 euroa. Palvelusetelin saaja sitoutuu ohjattuun ja tavoitteelliseen voimaharjoitteluun, jonka vaikuttavuutta seurataan erilaisilla mittareilla. Palveluseteli myönnetään vain kuusi kuukautta kestävään palveluun ja palvelun tuloksia seurataan. Palveluntuottajan on myös raportoitava palvelusetelillä käytetyt tunnit.

Tietyillä hyvinvointialueilla on mahdollisuus päästä sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelusetelillä musiikkiterapiaan, mutta muuten kulttuuripalveluita hyödynnetään palvelusetelillä harvoin. Kulttuurikortti-nimellä tietoa löytyy enemmän. Esimerkiksi Turussa on käytössä kulttuurikortti, jolla saa etuja kulttuurikohteisiin. Lahdessa ja Tuusulassa kulttuurikortti on ollut käytössä 9.luokkalaisille kohdennettuna. Kaikukortti näyttäisi olevan suosituin "kulttuurisetelin" muoto.

Tasavertaiset mahdollisuudet palveluntuottajille ja kuntalaisten osallistumiseen

Lempäälän kunnassa toimii useita liikunta-alan palveluntuottajia. Heidän palvelunsa ovat jo tällä hetkellä tarjolla kaikille halukkaille käyttäjille. Esimerkiksi liikuntaneuvonnassa asiakkaita ohjataan näiden palveluiden käyttöön, mikäli nämä palvelut soveltuvat asiakkaalle. Kunta ei tue rahallisesti kuntalaisten palveluiden käyttöä, vaan palvelun käytöstä aiheutuvat kustannukset kuntalainen korvaa itse.

Lempäälän kunta tuottaa ohjattuja liikuntaryhmiä, tarjoaa liikuntaneuvontaa sekä mahdollistaa omatoimista liikunnan harrastamista, esimerkiksi rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Useat liikuntapaikat ja esimerkiksi liikuntaneuvonta ovat asiakkaille maksuttomia, jolloin kaikilla on tasavertainen mahdollisuus näiden palveluiden käyttöön ikään tai varallisuuteen katsomatta. Lisäksi kunnan tarjoamien ryhmien sekä kunnan kuntosalien käytön kustannukset on kyetty pitämään varsin alhaisina.

Lempäälässä on runsaasti tarjolla eri palveluntuottajien tarjoamia liikuntapalveluita ja kuntalaisilla on jo nyt hyvät mahdollisuudet niiden käyttämiseen. Yksilölle tai perheelle tarjotun rahallisen tuen, jolla palveluiden käytön kustannuksia alennettaisiin, tarjoamiseen ei ole vuoden 2025 talousarvion laadinnan yhteydessä varauduttu. Näin ollen tällaisen tuen mahdollisuus voidaan huomioida aikaisintaan vuoden 2026 talousarvion suunnittelun yhteydessä.

Lisätiedot:

Vt. yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä, p. 040 612 6986
Liikunta- ja nuorisopäällikkö Olli Alamäki, p. 040 353 3135
Kulttuuripäällikkö Kiti Mäkinen, p. 040 351 1786

Esittelijä	Yhteisöjohtaja
Päätösehdotus	Yhteisölautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.
Käsittely	Keskustelun kuluessa yhteisölautakunnan esittelijä, vt. yhteisöjohtaja Jarkko Rikkilä, teki muutetun päätösehdotuksen: "Yhteisölautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen lausunnon valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi seuraavalla korjauksella: Poistetaan liikunta- ja kulttuuripalveluseteli -kappaleen viimeinen lause ja yhdistetään vastauksen kaksi ensimmäistä kappaletta." Keskustelun jälkeen puheenjohtaja tiedusteli, voiko yhteisölautakunta hyväksyä esittelijän muutetun päätösehdotuksen. Yhteisölautakunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän muutetun päätösehdotuksen.
Päätös	Yhteisölautakunta hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti. Merkittiin pöytäkirjaan, että kunnanhallituksen edustaja Piia Nurmela poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana klo 20.25.
Tiedoksi	kunnanhallitus, kunnanvaltuusto

Kunnanhallitus 03.03.2025 § 77

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kunnanhallitus päätti esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.
Tiedoksi	Yhteisöpalvelut

Päätösehdotus	Kunnanvaltuusto hyväksyy selostusosan mukaiset lausunnot valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kunnanvaltuusto hyväksyi selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen ja totesi aloitteen loppuun käsitellyksi.
Tiedoksi	yhteisöpalvelut, yhteisölautakunta